

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Кафедра музикознавства та хорового мистецтва

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету культури і мистецтв

Крохмальний В.О.

“ 25 ” березня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АРАНЖУВАННЯ

спеціальність 014 Середня освіта

спеціалізація Музичне мистецтво

освітній рівень Бакалавр

факультет культури і мистецтв

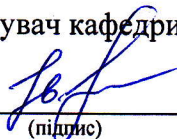
Робоча програма «Аранжування» для студентів за спеціальністю 014 Середня освіта, спеціалізацією Музичне мистецтво. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2020. – 13 с.

Розробники: асистент кафедри музикознавства та хорового мистецтва
Чучман В. М.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри музичного мистецтва

Протокол від “ 25 ” серпня 2020 року № 18

Завідувач кафедри музичного мистецтва

_____ (підпис)

(Медведик Ю. Є.)
(прізвище та ініціали)

Ухвалено Вченою радою факультету культури і мистецтв

Протокол від “ 25 ” серпня 2020 року № 19

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>01 Освіта</u>	за вибором	
Модулів – 1	Спеціальність: <u>014 Середня освіта</u> <u>Музичне мистецтво</u>	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		7-й	7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 5,5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>бакалавр</u>	Лекції	
		16 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		88 год.	110 год.
		Вид контролю:	
залік			

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Аранжування» є ознайомлення студентів із загальними принципами та основними способами пристосування музичного твору до умов іншого виконавського складу; набуття студентами практичних навиків перекладу творів, написаних для одного типу та виду хору для іншого, перекладу камерно-вокальних та інструментальних творів для хору; засвоєння основних засад аранжування народної пісні для хору.

Завдання цієї дисципліни покликані сформувати у студентів чітке розуміння принципів формування репертуару музичного колективу; вміння самостійно створювати переклади та аранжування музичних творів для мистецьких і навчальних потреб учнівських і аматорських хорових колективів закладів освіти.

Після завершення цього курсу студент повинен:

- **Знати** основні принципи пристосування музичного твору до умов іншого виконавського складу; передумови можливості застосування та особливості різних способів аранжування (транспозиції, переміщення середніх голосів, спрощення та ускладнення фактури, мішаного (комбінованого) способу); специфіку перекладу камерно-вокальних та інструментальних творів для хору; основні засади опрацювання народної пісні для хору.
- **Вміти** перекладати нескладні хорові партитури з мішаного складу на однорідний і навпаки різними способами (транспозиції, переміщення середніх голосів, спрощення та ускладнення фактури, комбінованим способом); перекладати нескладні камерно-вокальні та інструментальні твори для різних типів і видів хору; самостійно створювати нескладні аранжування творів для дитячого хору.

Програма навчальної дисципліни Модуль 1

Змістовий модуль 1.

ТЕМА 1. Зміст і завдання навчальної дисципліни «Аранжування».

Зміст поняття «аранжування». Виконавські можливості хорів різних типів і видів. Характеристика діапазонів співочих голосів. Основні види та способи аранжування. Змінні та константні елементи музичної фактури в процесі перекладу та аранжування.

ТЕМА 2. Аранжування хорових творів способом транспозиції без зміни фактури.

Загальні особливості аранжування способом транспозиції. Передумови застосування цього способу. Особливості перекладу з мішаного на однорідний склад хору. Особливості перекладу з однорідного на мішаний склад хору.

ТЕМА 3. Аранжування хорових творів способом переміщення середніх голосів.

Передумови застосування способу переміщення середніх голосів. Загальні особливості та специфіка перекладу хорових творів цим способом.

ТЕМА 4. Аранжування зі спрощенням хорової фактури.

Мета і завдання аранжування способом спрощення хорової фактури. Специфіка перекладу партитур з мішаного на триголосий жіночий/дитячий склад хору. Особливості перекладу з мішаного на триголосий чоловічий склад хору. Специфіка перекладу партитур з повного мішаного на неповний мішаний (юнацький) хор. Особливості перекладу багатоголосся для двоголосого однорідного (дитячого) хору.

ТЕМА 5. Аранжування з ускладненням хорової фактури.

Особливості компонування двоголосої фактури. Специфіка перекладу двоголосся для триголосого однорідного хору. Особливості перекладу

жіночого/дитячого триголосся для чотириголосого мішаного хору. Специфіка перекладу чоловічого триголосся для чотириголосого мішаного хору.

ТЕМА 6. Аранжування мішаним (комбінованим) способом.

Передумови можливості перекладу мішаним (комбінованим) способом. Переваги та особливості застосування цього способу аранжування.

Змістовий модуль 2.

ТЕМА 7. Аранжування камерно-вокальних та інструментальних творів для хору.

Загальні принципи аранжування камерно-вокальних та інструментальних творів для хору. Різновиди інструментального супроводу. Засади komponування хорової фактури. Принципи роботи зі словесним текстом.

ТЕМА 8. Обробка народної пісні для хору.

Основні типи хорової фактури: характеристика, особливості, взаємодія. Музичні форми, які найчастіше використовуються в обробках народних пісень для хору. Засоби поліфонічного письма в обробках українських народних пісень. Відповідність та взаємодія засобів хорового письма, мелодичного та текстового матеріалу в хорових обробках Миколи Леонтовича, Євгена Козака, Андрія Кушніренка.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усьо го	у тому числі			усьо го	у тому числі		
		лекції	практ.	сам. роб.		лекції	практ.	сам. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1								
Змістовий модуль 1								
ТЕМА 1. Зміст і завдання навчальної дисципліни «Аранжування».	2	2			1,5	0,5		1
ТЕМА 2. Аранжування хорових творів способом транспозиції без зміни фактури.	15	2	2	11	16	0,5	0,5	15
ТЕМА 3. Аранжування хорових творів	15	2	2	11	16	0,5	0,5	15

способом переміщення середніх голосів.								
ТЕМА 4. Аранжування зі спрощенням хорової фактури.	15	2	2	11	17,5	1	0,5	16
ТЕМА 5. Аранжування з ускладненням хорової фактури.	15	2	2	11	17,5	1	0,5	16
ТЕМА 6. Аранжування мішаним (комбінованим) способом.	15	2	2	11	16	0,5	0,5	15
Разом за змістовим модулем 1	77	12	10	55	84,5	4	2,5	78
Змістовий модуль 2								
ТЕМА 7. Аранжування камерно-вокальних та інструментальних творів для хору.	26	2	2	22	18	1	1	18
ТЕМА 8. Обробка народної пісні для хору.	17	2	4	11	17,5	1	0,5	14
Разом за змістовим модулем 3	43	4	6	33	35,5	2	1,5	32
Усього годин:	120	16	16	88	120	6	4	110

5. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна/заочна)
1	Зміст і завдання навчальної дисципліни «Аранжування».	2 / 0,5
2	Аранжування хорових творів способом транспозиції без зміни фактури.	2 / 0,5
3	Аранжування хорових творів способом переміщення середніх голосів.	2 / 0,5
4	Аранжування зі спрощенням хорової фактури.	2 / 1

5	Аранжування з ускладненням хорової фактури.	2 / 1
6	Аранжування мішаним (комбінованим) способом.	2 / 0,5
7	Аранжування камерно-вокальних та інструментальних творів для хору.	2 / 1
8	Обробка народної пісні для хору.	2 / 1

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна/заочна)
1	Тема 2. Аранжування хорових творів способом транспозиції без зміни фактури. Письмове виконання перекладу твору з мішаного на чоловічий та жіночий склади хору (М. Леонтович «Ой у саду» та ін.).	2 / 0,5
2	Тема 3. Аранжування хорових творів способом переміщення середніх голосів. Виконання перекладу з мішаного хору на жіночий та чоловічий (Д. Січинський «Милость мира», «Достойно єсть», «Непереглядною юрбою» (фрагменти)).	2 / 0,5
3	Тема 4. Аранжування зі спрощенням хорової фактури. Виконання перекладу з міш. для триголосого жін. та чол. хору (О. Кошиць «Трисвяте» (фрагмент), І. Соневицький «Єдин свят», «Ми виділи світло істинне», «Будь ім'я Господнє»); з чотириголосого міш. для триголосого (неповного) міш. хору (Ф. Колесса «В гаю зелененькім» (фрагмент)).	2 / 0,5
4	Тема 5. Аранжування з ускладненням хорової фактури. Виконання прикладів аранжування з ускладненням хорової фактури: Ф. Колесса «Ой ходить сон» (одноголосся у двоголосся); М. Леонтович «Пливе човен» (двоголосся у триголосся); М. Леонтович «Тиха вода» (триголосся у чотириголосся).	2 / 0,5
5	Тема 6. Аранжування мішаним (комбінованим) способом. Переклад твору М. Вербицького «Хваліте Господа з небес».	2 / 0,5
6	Тема 7. Аранжування камерно-вокальних та інструментальних творів для хору. Письмове виконання прикладів: Я. Степовий	2 / 1

	«Утоптала стежечку»; М. Скорик «Мелодія» (фрагмент).	
7	Тема 8. Обробка народної пісні для хору. Обговорення відповідності та взаємодії засобів хорового письма, мелодичного та текстового матеріалу в хорових обробках Миколи Леонтовича, Євгена Козака, Андрія Кушніренка. Підсумковий огляд вивченого матеріалу. Обговорення та оцінка виконаних завдань.	4 / 0,5

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна/заочна)
1	Зміст і завдання навчальної дисципліни «Аранжування».	0 / 1
2	Тема 2. Аранжування хорових творів способом транспозиції без зміни фактури. Виконання перекладу твору з жіночого на мішаний хор (М. Леонтович «Нарвала квіточок»); з чоловічого хору на мішаний (О. Нижанківський «Золоті зорі» (фрагмент)).	11 / 15
3	Тема 3. Аранжування хорових творів способом переміщення середніх голосів. Виконання перекладів з чоловічого хору на мішаний (Г. Топольницький «Ой три шляхи широкії» (фрагмент)); з жіночого хору на мішаний (Є. Козак «Ой верше мій, верше»).	11 / 15
4	Тема 4. Аранжування зі спрощенням хорової фактури. Виконання перекладу з мішаного хору для триголосого жіночого/дитячого хору (Я. Аркадельт «Ave Maria» (фрагмент)); переклад багатоголосся для двоголосого дитячого хору (один твір за вибором студента).	11 / 16
5	Тема 5. Аранжування з ускладненням хорової фактури. Виконання аранжування 1-голосся у 2-голосся (Ф. Колесса «Ой ходить сон» або твір за вибором); 2-голосся у 3-голосся (Ф. Колесса «Косарі» або твір за вибором); 3-голосся у 4-голосся (М. Леонтович «А вже весна» або твір за вибором).	11 / 16
6	Тема 6. Аранжування мішаним (комбінованим)	11 / 15

	способом. Виконання перекладу мішаним способом твору за вибором.	
7	Тема 7. Аранжування камерно-вокальних та інструментальних творів для хору. Виконання аранжування творів з переліку (І. Шамо «Зацвіла в долині» (фрагмент), Giordano “Caro mio ben” (extract), П. Чайковський «Старовинна французька пісенька», Ф. Chopin “Prelude” №20 c-moll)) або твору за власним вибором.	22 / 18
8	Тема 8. Обробка народної пісні для хору. Виконання обробки народної пісні за власним вибором для довільного складу хору	11 / 14

8. Питання для усного опитування

1. Що таке аранжування? Його мета і завдання.
2. Які дії дозволяються при строгому способі аранжування?
3. Які дії не дозволяються при строгому способі аранжування?
4. Загальні особливості аранжування хорових творів способом транспозиції без зміни фактури.
5. Передумови застосування способу транспозиції.
6. Особливості перекладу способом транспозиції з мішаного на однорідний склад хору.
7. Особливості перекладу способом транспозиції з однорідного на мішаний склад хору.
8. Загальні особливості аранжування хорових творів способом переміщення середніх голосів.
9. Передумови застосування способу переміщення середніх голосів.
10. Мета і завдання аранжування способом спрощення хорової фактури.
11. Специфіка перекладу способом спрощення фактури партитур з мішаного на триголосий жіночий/дитячий склад хору.
12. Особливості перекладу способом спрощення фактури партитур з мішаного на триголосий чоловічий склад хору.
13. Специфіка перекладу способом спрощення фактури партитур з повного мішаного на неповний мішаний (юнацький) хор.
14. Особливості перекладу багатоголосся для двоголосого однорідного (дитячого) хору
15. Мета і завдання аранжування з ускладненням хорової фактури.
16. Особливості компонування двоголої фактури.
17. Специфіка перекладу двоголосся для триголосого однорідного хору.
18. Особливості перекладу триголосого жіночого/дитячого хору для чотириголосого мішаного хору.
19. Специфіка перекладу триголосого чоловічого хору для чотириголосого мішаного хору.

20. Передумови та особливості аранжування мішаним (комбінованим) способом.
21. Переваги застосування мішаного (комбінованого) способу аранжування.
22. Засади аранжування камерно-вокальних та інструментальних творів для хору.
23. Які ви знаєте різновиди акомпанементу?
24. Принципи роботи зі словесним текстом при аранжуванні камерно-вокальних та інструментальних творів для хору.
25. Три основні типи хорової фактури: характеристика, особливості, взаємодія.
26. Музичні форми, які найчастіше використовуються в обробках народних пісень для хору.
27. Засоби поліфонічного письма в хорових обробках українських народних пісень.

9. Методи навчання

1. Художній (творчий метод)
2. Музично-аналітичний
3. Порівняльний
4. Моделювання ситуацій (ігровий)
5. Аудіо-візуальний
6. Особистого прикладу
7. Власного (вокального) показу.
8. Компілятивний
9. Творчого переосмислення

10. Методи контролю

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- поточний контроль (усний): 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 25;
- практичні завдання (письмово): 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 25;
- самостійна робота (письмово): 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50;

Підсумкова максимальна кількість балів 100.

Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають по декілька письмових робіт з кожної теми (вирішення кейсу).

Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної

недоброочесності. Виявлення ознак академічної недоброочесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані під час поточного усного опитування та за результатами практичних і самостійних письмових робіт. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Жодні форми порушення академічної доброочесності не толеруються.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	100
10	12	12	12	12	12	15	15	

T1, T2 ... T8 – теми навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
A	90 – 100	відмінно	зараховано
B	81-89	добре	
C	71-80		
D	61-70		
E	51-60	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
FX	21-50	незадовільно з можливістю повторного складання	

F	0-20	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

* кількість балів для оцінок «незадовільно» (FX і F) визначається Вченими радами факультетів (педагогічними радами коледжів).

12. Методичне забезпечення

1. Підручники та методичні посібники з аранжування та інших дисциплін диригентсько-хорового і музично-теоретичного циклів.
2. Репертуарні збірники хорових, камерно-вокальних та інструментальних творів.
3. Нотні зошити, ручки, прості олівці, гумки, фортепіано, камертон, крісла, столи.
4. Ноутбук, проектор, екран, магнітофон.

13. Рекомендована література

Основна література:

1. Вахняк Є. Хорове аранжування. Київ: Музична Україна, 1977. 72 с.
2. Горохов П., Загребський Д. Хорове аранжування. Вид. 2. Київ: Музична Україна, 1982. 128 с.
3. Долчук Р. Хорове аранжування: навчальний посібник. Івано-Франківськ: Плай, 2008. 383 с.
4. Колесса Ф. Шкільний співаник. З педагогічної спадщини композитора. Київ: Музична Україна, 1991. 224 с.
5. Микола Леонтович. Хорові твори / ред.-упоряд. В. Кузик. Київ: Музична Україна, 2019. 464 с.

Додаткова література:

6. Антків М., Антків Ю. Хорове сольфеджіо. Львів: СП «БаК», 1997. 124 с.
7. Горохов П., Загребський Д. Хорова аранжировка: навчальний посібник. Київ: Музична Україна, 1972. 128 с.
8. Денис Січинський. Вокально-хорові твори: навчально-методичний посібник / автор-упоряд. Ганна Карась. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 156 с.
9. Дудка Ф. Основы нотной графики. Київ: Музична Україна, 1977. 204 с.
10. Ивакин М. Хоровая аранжировка: учеб. пособие. М.: Музыка, 1980. 216 с.
11. Козак Є. Хорові твори. Київ: Музична Україна, 1997. 40 с.
12. Копытман М. Хоровое письмо: учебное пособие. М.: Сов. композитор, 1971. 200 с.
13. Кошиць О. Релігійні твори / за ред. З. Лиська. Нью-Йорк: Вид-во ім. З. Лиська, 1970. 736 с.

14. Купальські пісні / Упоряд. Ю. Антків. Львів: БаК, 2004. 60 с.
15. Кушніренко А. Співаночки мої любі: авт. зб. вокально-хорових творів / заг. ред. та муз. упорядкування А. М. Кушніренка. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. 180 с.
16. Кушніренко А. Українські візерунки. Обробки українських народних пісень для хору. Київ: Музична Україна, 1988. 72 с.
17. Лисенко М. В. Зібрання творів. Київ: Музична Україна, 1954-1957.
18. Лисько З. Музичний словник [Репринтне відтворення видання 1933 р.]. Київ: Музична Україна, 1994. 168 с.
19. Лятошинський Б. М. Українські народні пісні в обробці Б. Лятошинського. Київ: Музична Україна, 1974. 90 с.
20. Мархлевський А. Ц. Практичні основи роботи в хоровому класі. К., 1986. 96 с.
21. Пігров К. Керування хором. Вид. 2. К., 1962. 202 с.
22. Соневицький І. Духовні твори. Львів, 1999. 108 с.
23. Степовий Я. Вибрані хорові твори. Київ: Музична Україна, 1950.
24. Стеценко К. Обробки українських народних пісень. Київ: Музична Україна, 1980.
25. Стрілецькі пісні: для чоловічого та мішаного хорів / Львівська національна філармонія; Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника; передмова і музична редакція Володимира Сивохопа, Володимира Пасічника; упорядкування біографічного матеріалу Володимира Пасічника. Львів: Простір-М, 2018. 120 с.
26. Толмачов Р. Хорове аранжування та вільна обробка: навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2011. 168 с.
27. Український кант XVII–XVIII століть / упоряд. Л. В. Івченко. Київ: Музична Україна, 1990. 200 с.
28. Ушкарев А. Основи хорового письма: учебник. М.: Музыка, 1982. 231 с.
29. Хрестоматія української дожовтневої музики. Ч. 2. / упоряд. О. Я. Шреєр-Ткаченко. Київ: Музична Україна, 1976. 300 с.

Інтернет-джерела.

bestchoir.kiev.ua
diasporiana.org.ua
imslp.org
library.dudaryk.ua
mubis.com.ua
parafia.org.ua
ukrnotes.in.ua